

**LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „GJNSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-09-06 Nr. 429-460

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Gjnsidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. gegužės 15 d. eismo įvykio metu dėl draudiko transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi apdraustos transporto priemonės valdytojo kaltės buvo apgadintas pareiškėjo automobilis *Renault Megane Scenic* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)). Pareiškėjas kreipėsi į draudiką dėl žalą atlyginančios draudimo išmokos mokėjimo, pranešimo pagrindu draudikas pradėjo žalos administravimo procedūrą.

Pareiškėjas pageidavo gauti draudimo išmoką pinigais, todėl draudikas 2023 m. gegužės 23 d. parengė automobilio remonto sąmatą, draudiko specialistas el. paštu informavo pareiškėją apie apskaičiuotą 559,23 Eur draudimo išmoką ir paprašė pareiškėjo atsakyti, ar sutinka su skaičiavimais, o jei ne – pakomentuoti kodėl.

2023 m. gegužės 31 d. pareiškėjas kreipėsi į UAB „Nepriklausomų vertintojų biuras“ dėl nuostolių, susijusių su žala automobiliui, nustatymo, ir 2023 m. birželio 1 d. bendrovė parengė Kilnojamojo turto vertinimo ataskaitą Nr. 2230552 (toliau – Vertinimo ataskaita). Joje nurodyta, kad automobilio remonto kaina be PVM yra 1 208,37 Eur. Vertinimo ataskaita buvo pateikta draudikui.

2023 m. birželio 6 d. draudikas parengė dar vieną remonto sąmatą (suma – 910,94 Eur be PVM) ir rašytiniu pranešimu informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą išmokėti 910,94 Eur draudimo išmoką. Draudikas paaiškino remonto darbų įkainius įvertinęs pagal Vertinimo ataskaitoje pateiktą informaciją, o remontui reikalingų dalių kainas – pagal UAB GTV *Projects* siūlomas naujų originalių dalių kainas. Anot draudiko, Vertinimo ataskaitoje buvo nurodytos realią detalių kainą rinkoje viršijančios kainos.

Galutinis draudiko sprendimas pareiškėjo netenkino, todėl šis kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti šalių ginčą ir įpareigoti draudiką išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, t. y. 1 208,37 Eur. Pareiškėjas nurodė nesuprantąs, kodėl draudikas išmoką apskaičiavo ne pagal Vertinimo ataskaitą.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjo kreipimąsi, jame draudikas nurodė su pareiškėjo keliamu reikalavimu nesutinkąs ir prašė jį atmesti. Atsiliepime draudikas nurodė manąs, kad draudimo išmoka buvo apskaičiuota tinkamai, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, atsižvelgiant į būtinausias automobilio sugadinimų, atsiradusių per eismo įvykį, remonto išlaidas.

Anot draudiko, Vertinimo ataskaita buvo parengta nesiremiant teisės aktuose įtvirtintais žalos nustatymo principais, joje nurodytos remontui reikalingų originalių dalių kainos neatitiko realių vyraujančių rinkos kainų ir buvo už jas gerokai didesnės. Draudikas paaiškino savo skaičiavimus grindęs UAB GTV *Projects* elektroninėje naujų originalių dalių parduotuvėje nurodytomis kainomis (491,98 Eur) ir pabrėžė, kad šioje parduotuvėje parduodamos originalios detalės yra užsakomos iš oficialių gamintojų atstovų, yra sertifikuotos gamintojo, turi gamintojo ženklą, yra supakuotos į originalią gamintojo pakuotę ir atitinka visus gamintojo reikalavimus. Draudikas papildomai paaiškino, kad, siekdamas nustatyti dalių rinkos kainas, jas tikrino ir kitų originalias naujas dalis tiekiančių importuotojų – UAB „Dim group“ ir UAB „Auvika“ – kataloguose, jų duomenimis, dalys būtų kainavusios atitinkamai 488,85 Eur ir 480,71 Eur,

tačiau atsižvelgęs į tai, kad kainos buvo panašios, draudikas rėmėsi būtent UAB GTV *Projects* katalogo kainomis.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių nesutarimai kilo dėl už eismo įvykio metu patirtą žalą mokėtinos draudimo išmokos dydžio. Draudikas išmokėjo pareiškėjui iš viso 910,94 Eur draudimo išmoką už žalą automobiliui, o pareiškėjas reikalavo Vertinimo ataskaitoje nustatytas automobilio atkūrimo sąnaudas atitinkančios draudimo išmokos – 1 208,37 Eur. Pažymėtina, kad ginčas yra susijęs su remonto sąmatose nurodytomis remontui reikalingų dalių kainomis, dėl darbų įkainių ginčo tarp šalių nėra.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina nustatyti, ar draudikas draudimo išmoką apskaičiavo ir išmokėjo remdamasis privalomąjį draudimą reglamentuojančiais teisės aktais ir ar ji yra pakankama pareiškėjo žalai atlyginti.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCPDĮ) ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Taisyklės ir kt.) nuostatomis. TPVCPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti.

Pagal TPVCPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į kilusio ginčo aplinkybes, pažymėtina, kad Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, jog per eismo įvykį padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktą, kuriame, be kita ko, detalizuota, kad gali būti atsižvelgiama ir į įmonės, turinčios teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus.

Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkuriant sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) sugadintą turto ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertei iki eismo įvykio atkurti. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis

dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinoms remontui išlaidoms apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumą, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Kartu pažymėtina tai, kad draudimo išmokos mokėjimas transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo atveju yra susijęs su apdraustos transporto priemonės valdytojų civiline atsakomybe, todėl, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita.¹ Viena vertus, tai reiškia, kad draudimo išmokos turi užtekti dėl eismo įvykio atsiradusių automobilio ar kito turto apgadinimų remontui (pritaikius išskaitas dėl nusidėvėjimo ir kt.). Kita vertus, draudimo išmoka negali būti didesnė nei išlaidos, objektyviai reikalingos nukentėjusio asmens turtui suremontuoti.

Vertintinų ginčo aplinkybių kontekste taip pat atkreiptinas dėmesys į kasacinio teismo išaiškinimą, kad kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos (nuostolių) dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti.²

Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių³ 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi pateikti duomenis, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad jo patirtus nuostolius geriau atspindi Vertinimo ataskaita, o draudikas – priešingai – turi pagrįsti, kad skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi išmokėdamas draudimo išmoką, yra objektyvūs, jais remiantis apskaičiuota draudimo išmoka yra pakankama pareiškėjo žalai atlyginti.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas per eismo įvykį patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Nei TPVCAPDĮ, nei Taisyklės nenumato draudiko pareigos vadovautis išimtinai nepriklausomų turto vertintojų parengtomis vertinimo ataskaitomis. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertintojo išvados buvimas savaime nesuteikia pagrindo ją laikyti turinčia aukštesnę nei kiti nuostolių dydį pagrindžiantys dokumentai įrodomąją vertę. Ji nepaneigia kitų nuostolių dydį pagrindžiančių įrodymų, nes, kaip minėta, yra tik viena iš įrodinėjimo priemonių, kuri vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles. Atsižvelgdamas į tai, Lietuvos bankas kompleksiskai vertina visus ginčo šalių pateiktus įrodymus, susijusius su draudžiamąjo įvykio metu patirtą žalą atlyginančios draudimo išmokos dydžiu.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus paaiškinimus ir juos pagrindžiančius dokumentus nustatyta, kad pareiškėjas teigė nesuprantąs, kodėl draudikas nesivadovavo Vertinimo ataskaita, tačiau savo kreipimesi nenurodė jokių objektyvių argumentų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad draudiko nurodytos remontui reikalingų originalių naujų dalių kainos neatitinka realių rinkoje vyraujančių kainų ir tik Vertinimo ataskaitoje nurodytą remonto kainą atitinkanti draudimo išmoka būtų pakankama būtinosioms automobilio remonto išlaidoms kompensuoti (išmokėti draudimo išmoką).

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015.

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018).

³ Patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23.

Draudikas, savo ruožtu, pateikė objektyvius duomenis iš trijų naujomis originaliomis automobilių dalimis prekiaujančių bendrovių – UAB „Dim group“, UAB „Auvika“ ir UAB GTV *Projects* – katalogų, patvirtinančius, kad Vertinimo ataskaitoje nurodytas tokias pačias remontui reikalingas naujas originalias dalis galima įsigyti už bent du kartus mažesnę kainą, nei nurodyta Vertinimo ataskaitoje (972,65 Eur), t. y. už 488,85 Eur, 480,71 Eur arba 491,98 Eur (prieš nuvertinimą dėl keičiamų dalių nusidėvėjimo). Būtent UAB GTV *Projects* kainas (491,98 Eur) draudikas įvertino skaičiuodamas draudimo išmoką.

Kaip nurodyta pirmiau, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala, atsiradusi kaip eismo įvykio padarinys. Pagal Taisyklių 15 punktą, kai turtas neremontuojamas, žalos dydis nustatomas pagal būtinas remonto išlaidas (be PVM), reikalingas sugadintam turtui atkurti⁴. Žala ir ją atlyginantys nuostoliai turi būti apskaičiuoti teisingai, kad nukentėjusiam asmeniui būtų atlyginta visa jo patirta žala, tačiau nukentėjęs trečiasis asmuo neturi gauti didesnės draudimo išmokos, nei reikia turtui suremontuoti, antraip jis nepagrįstai praturtėtų draudiko sąskaita, o šis išmokėtų per didelę draudimo išmoką. Be to, šalis turi būti sąžiningos ir vadovautis ekonomiškumo principu. Tai, be kita ko, reiškia ir tai, kad, esant galimybei turto būklę iki eismo įvykio atkurti už mažesnę kainą, būtent taip ir turėtų būti elgiamasi.

Remiantis nustatytais aplinkybėmis, nėra pagrindo daryti išvadą, kad draudikas išmokėjo per mažą draudimo išmoką ir būtent Vertinimo ataskaitoje pateiktoje sąmatoje, o ne draudiko patikslintoje sąmatoje nurodytos teorinės remonto išlaidos atitinka TPVCAPDĮ ir Taisyklėse nustatytas konkrečias žalos ir draudimo išmokos apskaičiavimo taisykles bei Civiliniame kodekse įtvirtintus prievolių vykdymo (ypač – ekonomiškumo) principus.

Atvirkščiai, manytina, kad būtent draudiko pritaikytas automobilio būtinųjų remonto išlaidų apskaičiavimo metodas šiuo konkrečiu atveju geriau atitinka teismų praktikoje įtvirtintą teisingo žalos atlyginimo principą ir Civiliniame kodekse įtvirtintą reikalavimą prievolės vykdyti kuo ekonomiškiau būdu, nes bylos duomenys leidžia daryti išvadą, jog remonto darbus naudojant tokias pačias naujas originalias dalis galima atlikti už mažesnę kainą, nei nurodyta Vertinimo ataskaitoje pateiktoje sąmatoje.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalis turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

⁴ Išlaidos su PVM, remiantis Taisyklių 15 punktu, atlyginamos, kai turtas yra faktiškai remontuojamas (draudikui turi būti pateikiami faktinį remontą patvirtinantys dokumentai).